

UPA 2014/169.1
12. maj 2014
kvk

Issittoq atomip nukinganik atuiiffiunngitsoq pillugu politikkimik suliniuteqaqqullugit Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Sara Olsvig, Inuit Ataqatigiit)

Siunnersuuteqartup Sara Olsvig-ip siunnersuteqarnermini tunngavilersuutai nangeq-qinngikkaluarlugit, Inuit Ataqatigiinni isumaqarpugut ukiuni makkunanerpiaq atomip nukinganik nukissiornerup nalilersuiffigineqarnerata nalaani nunatsinni Inatsisartut isummersornissaat pissusissamisoortoq. Nunarsuatsinni urani ikummatigalugu nukissiorneq ullumikkut appariartorpoq tassalu 1999-imut naleqqiullugu aatsaat taamak appasitsigaluni.

Tamatumunnga pissutaanerpaajusut ilagaat 2010-mi Fukushima-mi atomimik nukissiorfissuup nunap sajorujussuarneranit aserorneqarnerata kingorna Japanimi atomimik nukissiorfiit 54-iusut tamarmik matuneqarmata massakkumullu taamaallaat marluk atorneqaqqilersimallutik. Nunarsuatsinni oqaluttuarisaanerup ingerlanerani nukissiorfiit atomimik ikummatillit ajutoorfiusarnerat arlalippassuarnik assersuutissaqarpoq.

Atomimik nukissiorfiit issittup nunataaniittut qujanartumik suli amerlagisassaannngillat. Issittulli nunarsuup sinneranut naleqqiullugu allaanerussutaa tassaavoq, pinngortitaq mianernartorujussuummat innarliinerillu nunanut kiannerusunut naleqqiullugit sakkortunerusumik sivisunerusumillu sunniusimasarmata. Tamannalu issittup atomip nukinganik atuiiffiunnginnissaannik suliniuteqarnissamut kajumissaarinermi qitiulluinnarpoq. Nunani allani ajutoortoqartarneratut issittup nunaani pisoqaraluarpat avatangiisit inuillu navianartorsiortinneqaannaratik pisuussutit uumassusilit inuussutivut aamma ulorianartorsiortinneqassapput.

Naalakkersuisut akissuteqaamminni oqaatigaat nunatsinni nukissiuutit atomitortut kissaatiginagit, kisiannili nunani allani taamaaliorniarunik namminneq aalajangissagaat – tassami aamma tamakku nukissiorfiit nunatsinniit uranimik pilersorneqarnissaat

siunertaammat. Aperisariaqarporli sooq Naalakkersuisut nunatsinni uranimik ikummatilinnik nukissiorfeqassanngitsoq isummiussimaneraat allani taamaattumik nukissiorfeqarnissaq ajorinngikkunikku. Paaserusunnarpoq suut tunngavilersuutigalugit taamatut isummer-toqarsimansoq?

Ruslandimi Kola-p qeqertaasaa – aqqartartut atomimik ingerlatillit iliveqarfiattut taaneqartartoq – ukiualuit matuma siorna aamma maani nunatsinni tusaamalerparput aqqartartunik atorunnaakkanik imaanut kivisitsisoqartarsimane pissutigalugu. Imaq radiup qinngorneranik ulorinartunik mingutsinneqarpoq tamannalu mingutsitsineq ungasisorujussuarmut angalasarpoq allaat nunatta kangiata imartaani uuttorneqarsinnaasimalluni. Neriussaagut ullumikkut mingutsitsineq tamanna annikillimassasoq taamanikkummi nipituuliutigineqarpiangilaq.

AMAP-ip, tassalu Issittumi Siunnersuisoqatigiit avatangiisit pillugit suliniaqatigiiffiata, inassutigaa issittumi radiup qinngorneranik ikummateqarnermi ajutoortaqaqatarsinnaaneranut upalungaarsimasoqassasoq, tamatumanilu pineqarput nukissiorfiit, aqqartartut angallatillu allat atomimik ingerlatillit. Taamatut inassuteqaateqartoqarpoq issittup nunataa, imartaa silaannaalu immikkut mianerisariaqartutut isigineqarmata. AMAP-ip nalunaarusiaani arlalinni issittumi atomip nukinganik atuineq sammineqartarpoq tamatigullu anniklisaanissaq upalungaarsimanissarlu inassutigineqartarlutik.

Inuit Ataqaqatigiinni isumaqarpugut nunatta nunat tamalaat akornani suliniuteqarnissaa pingaaruteqartoq, soorlu aamma tamanna imm. 173-ip issittumi atomimik sakkussiaqannginnissaanik siunnersuutitta oqaluuserineqarnerani inassutigigipput. Nunatsinniit periarfissaqarluarpugut issittumi suliniutinut pitsaasunut suleqataanissamut siuuttuunissamullu, mannaluk siunnersuut aqqutigalugu issittumi suleqatigiinnermi tamanut iluaqutaasussamik sunniuteqarsinnaavugut. Inatsisartut kajumissaarpagut siunnersuut manna tapersersoqqullugu.